

Merja Mäkisalo-Ropponen sd

Kirjallinen kysymys lapsiperheiden kotipalveluiden saatavuudesta

Eduskunnan puhemiehelle

Koronaepidemian aiheuttamien poikkeustoimien myötä tällä hetkellä yhteiskunnassa keskustellaan paljon lasten ja nuorten lisääntyneestä psyykkisestä pahoinvoinnista. Rajoitustoimet ja palveluiden saatavuuden rajoittaminen aiheuttivat pahoinvointia sekä kärjistikivät jo olemassa olevaa tilannetta monissa perheissä.

Myös nuorten hoivaajien tilanne olisi tärkeä nostaa vahvasti osaksi tätä keskustelua. Nuoriksi hoivaajiksi kutsutaan alle 18-vuotiaita lapsia ja nuoria, jotka kantavat vastuuta läheisestä aikuisesta. Hoitoa saava henkilö on usein vanhempi tai muu sukulainen, joka on vammautunut, sairastaa kroonista sairautta tai jolla on mielenterveyden ongelmia.

Hoivavastuu voi aiheuttaa monenlaisia kielteisiä seurauksia lapselle ja nuorelle. Se voi vaikuttaa kielteisesti koulunkäyntiin ja tulevaisuuteen suuntautumiseen. Erityisen huolestuttavaa on se, että masennus, ahdistus, uupumus, yksinäisyys ja koulukiusattuna oleminen sekä luvattomat poissaolot ovat nuorilla hoivaajilla tavallisempia kuin muilla.

Nuorten hoivaajien tilanteen tunnistamiseen sekä lapsen ja nuoren auttamiseen ja tukemiseen on löydettävä uusia työkaluja. Samoin on erittäin tärkeää, että sairastuneen vanhemman palvelujen tarkistamisessa eli hoito- ja palvelusuunnitelman laatimisessa otetaan perheen lasten tilanne huomioon ja tarvittaessa ohjataan perheeseen riittävästi esimerkiksi lapsiperheiden kotipalveluja. Käytännössä näin tapahtuu tällä hetkellä hyvin harvoin.

Myös erityislapsiperheiden tilanteesta puhutaan liian vähän. Erityislapsi-käsitteellä ei ole tarkkaa määritelmää, mutta usein sillä viitataan lapseen, jolla on erityisen tuen tarvetta. Erityislapsiperheiden tilanteet ovat vaihtelevia, eikä kaikilla perheillä ole lisääntyvää tuen ja avun tarvetta. Kuitenkin monet vanhemmat kokevat, etteivät he saa riittävästi oikea-aikaista tukea ja apua vaativassa elämäntilanteessaan.

Esimerkiksi lapsiperheiden kotipalvelua ei ole erityislapsiperheille riittävästi saatavilla, vaikka sosiaalihuoltolain mukaan kotipalvelu on tarkoitettu tukemaan lapsiperheitä haastavissa perhe- ja elämäntilanteissa. Lain mukaan kotipalvelua tulee antaa sairauden, synnytyksen, vamman tai muun vastaavanlaisen toimintakykyä alentavan syyn tai erityisen perhe- tai elämäntilanteen perusteella.

Kotipalvelu on yhdessä perheen ja yhteistyötahojen kanssa tehtävää vanhemmuuden ja arjessa selviytymisen tukemista ja perheen omien voimavarojen vahvistamista. Kotipalvelua voidaan

Kirjallinen kysymys KK 935/2020 vp

perheen tarpeen mukaan tarjota rinnakkain perhetyön tai muun sosiaalipalvelun kanssa. Lapsen ollessa erityispalveluiden, kuten lastensuojelun tai vammaispalvelun, asiakkaana lapsella ja perheellä on oikeus saada myös sosiaalihuoltolain mukaista palvelua, kuten kotipalvelua.

Nyt eri puolilta Suomea on tullut viestejä, joissa erityisperheiden vanhemmat kertovat, etteivät he saa riittävästi ja oikea-aikaisesti kotipalvelua, vaikka se heille lain mukaan kuuluu. Lainsäädännössä on hyvät periaatteet erityislapsiperheiden tukemiseen, mutta tätä lainsäädäntöä tulkitaan eri puolilla Suomea hyvin eri tavoin. Ei ole kenenkään etu jättää erityislapsiperheitä oman onnensa nojaan.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta varmistetaan sosiaalihuoltolain mukainen lapsiperheiden oikea-aikainen ja perheen tarpeista lähtevä kotipalvelu näille perheille ja

mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä selkeyttääkseen lain tulkintaa niin, ettei lapsiperheiden kotipalvelun myöntämisessä tule erilaisia tulkintoja eri puolilla Suomea, joiden takia osa perheistä jää ilman heille lain mukaan kuuluvaa apua ja tukea?

Helsingissä 10.12.2020

Merja Mäkisalo-Ropponen sd